

Теоретичні основи становлення мотивації у студентів протягом навчання в університеті

Мотиви і мотивація особистості у професійній діяльності набуває іншого забарвлення, притаманного професії. Найбільш суттєві дані наведені А.О.Вербицьким, який досліджував професійні мотиви в рамках реалізації ним розробленої концепції контекстного підходу до підготовки фахівців у вищому навчальному закладі. А.О.Вербицький зазначав, що на психічний розвиток особистості постійно впливають знання, формування пізнавальних мотивів, розвиток, яких підвищує активність студентів та ефективність процесу навчання, що складає основу схильностей людини. Тому, сутність пізнавальної мотивації полягає, на його думку, в придбанні особистістю навичок, виробленні нових знань. Дану тезу А.О.Вербицький аргументує тим, що суспільству потрібні не виконавці, які засвоїли певний обсяг знань, а фахівці, які постійно готові до зміни технологій, які намагалися б у подальшому так чи інакше віднайти нові шляхи подолання труднощів, які виникають у процесі діяльності. Суспільство, на думку автора, потребує фахівців, які професійно зростають, виявляють майстерність, творчість і мотиваційно готові до професійної діяльності. Тобто, виховання особистості спеціаліста розцінюється автором як формування системи потреб і мотивів, ієрархічних за значимістю, що характеризує особистість у всіх сферах її діяльності, спонукає людину ставити проблемні ситуації, і розв'язувати їх, орієнтуючись на нові цілі .

З мотивацією особистості фахівця А.О. Вербицький пов'язує пізнавальні та професійні види мотивів, показує труднощі переходу до професійних мотивів у структурі навчальної діяльності студентів. Саме формування професійних мотивів вважає запорукою успіху сьогоденних студентів у майбутній самостійній діяльності.

Разом з тим, вихідними майбутньої професії є, на думку А.О.Вербицького, пізнавальні мотиви, але вони більшою мірою пов'язані з навчальними предметами, ніж з майбутньою трудовою професійною діяльністю.

Безумовним науковим доробком в галузі вивчення мотиваційної сфери студентів є систематизація А.О.Вербицьким досліджень з мотивації та як наслідок, виділення ним п'яти груп факторів. Розглянемо дані фактори більш детально.

Провідним критерієм класифікації автор виділяє узагальненість впливу факторів на розвиток мотивації навчальної діяльності.

Так, до першої групи віднесені психолого-дидактичні принципи, до другої – підхід до розвитку мотивації учіння; третю групу склали фактори, які пов'язані з розвитком мотивів учіння засобами «реалізації у навчанні тієї або іншої мотивації»; четверта група факторів об'єднала у собі всі основні теорії навчання; характеристики учнів або студентів склали п'яту групу.

До головних показників А.О.Вербицький відніс такі: високу

самооцінку, упевненість в своїх можливостях (С.Л.Рубінштейн, Р.Бернс), усвідомлення цілей, результатів навчальної діяльності (Ю.М.Кулюткін, Г.С.Сухобська), виникнення соціальних відносин (Г.І.Щукін), оволодіння структурою навчальної діяльності (А.К.Маркова, Г.І.Лях, Г.С.Абрамова), позиція аналізу власної мотиваційної сфери (А.К.Маркова, Л.К.Золотих, М.В.Матюхіна), усвідомлення значимості навчального предмета (О.М.Кулюткін), активність і самостійність у навчанні (Г.І.Щукіна), здатність до саморефлексії (А.І.Кондратюк).